

Posudek oponenta disertační práce

Student : Mgr. Marie Brandejsová

Název práce: *Komunitní plánování zdravotně sociálních služeb se zaměřením na dětskou populaci*

Školitel: doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.

Oponent: *prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.*

Aktuálnost zvolené problematiky:

Mezi významné kroky v sociální oblasti patří zavedení metody komunitního plánování, které podporuje systém vedoucí k udržitelnosti sítě potřebných sociálních služeb. Proces je výlučně týmovou prací, do které se dobrovolně zapojují vedle zadavatelů také poskytovatelé a uživatelé sociálních služeb a veřejnost. Hlavním smyslem je vytvořit ohleduplný a spravedlivý sociální systém, založený na motivaci k práci, mezigenerační solidaritě a podpoře potřebných skupin obyvatel.

Téma předložené disertační práce proto považuji za velmi aktuální, neboť současná situace v oblasti komunitního plánování není zdaleka na potřebné úrovni. Práce se sestává, vedle úvodu, z pěti základních kapitol. Jednotlivé kapitoly tvoří relativně uzavřené bloky, z nichž každý má vypovídací schopnost sám o sobě. Jejich propojením vznikl ucelený obraz sledované problematiky.

Stanovení cíle doktorské disertační práce:

Hlavním cílem předkládané práce bylo přispět ke zkvalitnění metodologie komunitního plánování a samotných zdravotně sociálních služeb určených dětské populaci. Na tomto základě bylo dalším cílem práce porovnat vybrané ukazatele ze zdravotně sociální oblasti u dětské populace na regionální úrovni ČR se zaměřením na Středočeský kraj, tyto údaje zmapovat na situaci ve vybrané lokalitě, a to v rámci regionu Kladno. Jako dílčí cíle práce byly vymezeny tyto úkoly: zjistit existující

odchyly ukazatelů významných pro komunitní plánování zdravotně sociálních služeb pro dětskou populaci ve Středočeském kraji od celorepublikového stavu, zhodnotit aktuální stav v obci s rozšířenou působností Kladno a navrhnout v rámci diskuse možná řešení ke zlepšení současné situace komunitního plánování zdravotně sociálních služeb určených dětské populaci v ČR.

Takto vymezené cíle jsou dostatečně ambiciózní a odpovídají charakteru práce.

Po jejím prostudování jsem dospěl k závěru, že autorce se záměr práce podařilo velmi dobře a se ctí naplnit. K tomuto hodnocení mě vedou následující skutečnosti:

- a) V teoretické části autorka prokázala svoji schopnost adekvátně se orientovat v této náročné oblasti, upozorňovat na možnosti a směry dalšího vývoje a projevila i potřebnou osobní kritičnost a uplatnila zde vlastní přístupy a stanoviska. Znalost teorie není samoučelem, ale je využita při analýze dané problematiky v dalších kapitolách, kdy autorka využívá poměrně rozsáhlého faktografického materiálu.
- b) Praktická část rovněž svědčí o schopnosti autorky dobře se orientovat v problematice sociálně ekonomické reality a analytické poznatky v potřebné míře syntetizovat do globálních závěrů.

Nové poznatky, které byly dosaženy v disertační práci:

Práci tohoto zaměření lze v současné době považovat za vysoce aktuální příspěvek k formování komunitního plánování. Je zřejmé, že doktorandka sestavila logicky strukturovaný materiál, který je přesvědčivý, přehledný, opřený o rozbor faktorů, přinášející konkrétní příklady i jejich teoretické zarámování. Práce tak může představovat významný příspěvek pro decizní sféru, východisko pro další výzkum i velmi užitečnou výukovou pomůcku.

Ačkoliv je téma práce značně rozsáhlé, domnívám se, že celá práce má vyvážený charakter, je zaměřena na charakteristiku stěžejních otázek, ovlivňujících podstavu problémů v rámci jednotlivých systémů. Autorka přitom nesklouzává do přílišných podrobností a dílčích detailních problémů, jejichž charakter nemá zásadní vliv na výsledná řešení.

Celkově proto hodnotím práci jako koncepčně a pojmově dobře ukotvenou, vystihující hlavní aspekty a problémové oblasti studované problematiky. Je vysoce informativní, je napsána kultivovaně a metodicky jí také nelze nic vytknout. Je nutno vyzdvihnout i skutečnost, že se autorce podařilo na cca 160 stranách skutečně nabídnout čtenáři ty nejdůležitější poznatky a náměty.

Základní přínos práce vidím zejména ve dvou směrech:

1. Solidně zpracovaná teoretická část (i když vzhledem k názvu práce mohla být kapitola 1.2., která se zabývá komunitním plánováním rozsáhlejší) ;
2. Velmi dobře zpracovaná analytická část, která přináší nejaktuálnější zdravotně sociální ukazatele i podrobné poznatky z jednotlivých oblastí sociálních služeb.

Z celé této části je jasně patrné, jak velkou práci na tomto úseku doktorandka provedla (prostudovala přes 100 pramenů, zpracovala 64 grafů, 18 tabulek a 11 příloh).

Připomínky

K práci nemám závažnější připomínky, na závěr konstatuji, že

- práce má úctyhodný záběr, po teoretické i metodologické stránce má velmi dobrou úroveň;
- je po obsahové stránce aktuální, závěry práce jsou využitelné jako inspirační prvek jak pro rozvoj vědecké práce na tomto úseku, tak lze nalézt i bezprostřední použitelnost závěrů ve společenské praxi.

V diskusi při obhajobě by se autorka mohla vyjádřit k následujícím problémům:

1. Je možné v budoucnu počítat v oblasti zdravotně-sociálních služeb pro dětskou populaci s větší aktivitou soukromého sektoru?
2. V práci se potvrdilo, že existují významné rozdíly mezi ukazateli ze zdravotně sociální oblasti u dětské populace mezi jednotlivými kraji. Jakými nástroji by bylo možné tuto situaci zlepšit?

3. Proč se v ČR neuplatňují současné evropské trendy, projevující se v odklonu od péče, poskytované v rezidenčních zařízeních, k péči, poskytované v domácím prostředí?

ZÁVĚR

Zvolené téma pro tuto práci je vysoce aktuální a poskytuje široký prostor pro rozpracování. Považuji za chvályhodné, že autorka zvolila střízlivý a věcný přístup, prošla tuto problematiku od základních souvislostí až ke konkrétním otázkám ve vybraných oblastech péče o dětskou populaci se zřejmým úmyslem nalézat řešení.

Autorka projevila nesporně svoji velkou odbornou erudici. Je patrné, že vyhledala a systematicky zpracovala větší množství relevantních podkladů a podařilo se jí sestavit srozumitelný přesvědčivý materiál s logickou stavbou. Projevila přitom cit pro výběr kvalitních podkladů preferujících odborné pohledy. Grafy a tabulky pak přinášejí řadu zajímavých aktuálních údajů.

Předložená práce jako celek působí velmi solidním dojmem, je přehledná, srozumitelná, bez větších nedostatků. Téma bylo po věcné stránce v hlavních rysech vyčerpáno.

S ohledem na uvedené skutečnosti doporučuji disertační práci k obhajobě a po jejím úspěšném průběhu paní Mgr. Marii Brandejsové udělit vědeckou hodnost Philosophiae Doctor (PhD.) ve vědním oboru: Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů. Rovněž doporučuji, aby výsledky disertační práce byly publikovány v odborném tisku či jinou vhodnou formou zpřístupněny odborné veřejnosti.

prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.
Vysoká škola ekonomická v Praze

Posudek oponenta disertační práce

Student: Mgr. Marie Brandejsová

Název práce: *Komunitní plánování zdravotně sociálních služeb se zaměřením na dětskou populaci*

Školitel: doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.

Oponent: doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc.

Předložená disertační práce v rozsahu 155 stran textu + 11 příloh je zaměřena na důležité téma oboru „Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů“.

Cíl je formulován na s. 9: přispět ke zkvalitnění metodologie komunitního plánování a samotných zdravotně sociálních služeb určených dětské populaci.

Ke splnění cíle autorka realizovala výzkum, ve kterém shromáždila teoretické podklady a data k porovnání vybraných ukazatelů z oblasti demografie, zdravotnictví, školství, sociální a sociálně právní oblasti týkající se dětské populace za Středočeský kraj a rámci něj v regionu Kladno. Cílem nebylo vytvoření komunitního plánu, ale autorka navrhuje možná řešení ke zlepšení současné situace v rámci komunitního plánování zdravotně sociálních služeb určených dětské populaci v ČR. Pro vyšší efektivnost vlastního výzkumu realizovala předvýzkum se záměrem zjistit, na které oblasti by bylo vhodné se v rámci výzkumu blíže zaměřit. Výsledky předvýzkumu jsou v textu uvedeny.

Výzkumná metoda je popsána úvodem praktické části na s. 54: kvalitativní výzkum založený na sekundární analýze dat (dokumenty jsou uvedeny na s. 56) formou polostandardizovaného rozhovoru s využitím otevřených otázek ve čtyřech obcích s rozšířenou působností, které mají zpracovaný komunitní resp. rozvojový plán sociálních služeb.

Autorka sledovala a vyhodnocovala data a součástí výzkumu bylo provedení demografické a socio-kulturní analýzy Středočeského kraje. Pro splnění cíle M.

Brandejsová formuluje tři hypotézy. Kapitola 5. obsahuje výsledky výzkumu a komparaci stavu v okrese Kladno s celorepublikovými daty.

V závěru práce autorka uvádí stanovisko k hypotézám. Potvrzení první hypotézy, že stávající způsoby poskytování zdravotně sociálních služeb dětské populaci nejsou v naší zemi vhodným způsobem dostatečně vzájemně meziresortně propojeny, vyplynulo ze skutečnosti, že lze v rámci zdravotně sociálních služeb pro dětskou populaci nalézt celou řadu oblastí, které by bylo vhodné řešit komplexně v rámci meziresortní spolupráce.

Druhá hypotéza, že mezi jednotlivými kraji existují výrazné rozdíly v ukazatelích významných pro zpracování rozvojových plánů zdravotně sociálních služeb určených dětské populaci, se potvrdila v oblasti demografické, sociální, zdravotnické i ve sféře školství.

Pro potvrzení třetí hypotézy, že v regionu Kladno existují možnosti rozvoje zdravotně sociálních služeb pro dětskou populaci, autorka navrhuje v rámci diskuse oblasti vhodné k řešení.

Pokud jde o splnění cíle práce (příspěvek ke zkvalitnění metodologie komunitního plánování a samotných zdravotně sociálních služeb určených dětské populaci) Mgr. Brandejsová navrhuje, aby byly v systému předškolní výchovy a denní péče o děti zaměstnaných rodičů sjednoceny jesle a mateřské školy pod jeden kompetentní orgán. Pro zkvalitnění metodologie komunitního plánování zdravotně sociálních služeb určených dětské populaci navrhuje přijmout na základě výzkumu některá konkrétní opatření (s.148).

Předložená doktorská disertační práce Mgr. Marie Brandejsové: Komunitní plánování zdravotně sociálních služeb se zaměřením na dětskou populaci vychází ze soudobých vědeckých poznatků a z relevantních pramenů, použitá literatura v českém jazyce i cizojazyčná a jiné zdroje včetně internetových je adekvátní. Text je logicky strukturován, psán věcně, kultivovaným jazykem, literatura je řádně citována, vhodně jsou zařazeny tabulky, grafy i schémata. Kapitoly jsou zpracované na základě znalosti problematiky.

Aktuálnost zvoleného tématu je zdůrazněna hned v úvodu, ale podtrhuje ji zvolený cíl práce a závěry výzkumu. Autorka správně formuluje vědecko-výzkumný problém, stanoví si hlavní cíl a dílčí cíle, stejně jako hypotézy. Ty jsou ověřovány relevantními

metodologickými postupy a závěrem autorka konstatuje splnění cíle. Předložená práce přináší reálný pohled na téma.

V rámci posudku navrhuji k zodpovězení při obhajobě otázky:

- Jakým způsobem ovlivnil předvýzkum provedení vlastního šetření a jaké důvody vedly autorku k tomu, aby vyhodnocení otázek předvýzkumu věnovala ve větším rozsahu příslušné části textu?
- Jaké záměry byly spojeny se zařazováním dat týkajících se ostatních krajů a celého území ČR i do praktické části práce? Bylo motivem srovnání okresu Kladna s republikovými trendy? Jak tyto skutečnosti autorka vyhodnocuje? Viz kap. 6. Diskuse.

ZÁVĚR

Disertační práce Mgr. Marie Brandejsové „Komunitní plánování zdravotně sociálních služeb se zaměřením na dětskou populaci“ je přínosem k problematice. V hodnocení splnění cílů a potvrzení nebo prokázání tří hypotéz autorka zdůrazňuje praktickou využitelnost výsledků její práce spolu s vědomím složitosti problému.

Autorka prokázala schopnost a připravenost k samostatné tvůrčí činnosti v oblasti výzkumu a vývoje.

Po úspěšné obhajobě souhlasím s návrhem na udělení vědecké hodnosti doktora v oboru „Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů“.

doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc.

Katedra studií občanské společnosti

Fakulta humanitních studií

Univerzita Karlova v Praze

V Praze 2. 9. 2009